

از دیدگاه کلامی و عقلی. برای نسل جوان

نویسنده: غلامعلی سنجری

سرشناسه	: سنجرى، غلامعلى، ۱۳۵۱ -
عنوان و نام پدیدآور	: ولايت فقيه از دیدگاه كلامى و عقلى - برای نسل جوان/ نویسنده غلامعلى سنجرى.
مشخصات نشر	: قم: ميراث ماندگار، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهرى	: ۲۰۰ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۳۱۴-۸۱۹-۲
وضعیت فهرست نویسى	: فیا
یادداشت	: کتاب حاضر قبلا توسط انتشارات سبط النبى در همین سال فیا گرفته است.
موضوع	: ولايت فقيه
	Wilayat al-faqih
	ولى فقيه
	Wilayat al-Faqih
رده بندى کنگره	: ۸/BPr۲۲۳
رده بندى ديوى	: ۴۵/۲۹۷
شماره کتابشناسى ملی	: ۸۷۶۶۳۰۸

• عنوان: ولايت فقيه از دیدگاه كلامى و عقلى - برای نسل جوان

• نویسنده: غلامعلى سنجرى

• قیمت: ۱۸۰,۰۰۰ تومان

• انتشارات: ميراث ماندگار

• چاپ: مبين

• شمارگان: ۵۰ جلد

• نوبت چاپ: اول ۱۴۰۰

• شابک: ۹۷۸ - ۶۰۰ - ۳۱۴ - ۸۱۹ - ۲

آدرس ناشر: قم، ساختمان ناشران، پلاک ۳۱۸

تلفن: ۰۲۵۳۷۸۴۲۳۹۸

فهرست مطالب

۱۱	مقدمه نویسنده
۱۳	جنبه نوآوری این نوشتار
۱۵	درس اول: پیشینه بحث ولایت فقیه
۱۷	مقدمه
۱۸	فقیهان عصر اقدم
۲۰	فقیهان عصر قدیم
۲۳	فقیهان عصر متأخر
۲۴	فقیهان معاصر
۲۸	کتابی با موضوع ولایت فقیه در قرن سیزدهم و چهاردهم
۲۹	۲. العناوین (میر عبدالفتاح مراغی)
۲۹	۳. التنبیه فی وظائف الفقیه (محمد رسول کاشانی)
۲۹	۴. خزائن الاحکام (مولا آقادر بند)
۳۰	۵. ینایع الولایه (ابوطالب قاننی)
۳۰	۶. مناط الاحکام (مولا نظر علی طالقانی)
۳۱	۷. رساله فی الولایات (محمد علی اصفهانی)
۳۱	۸. ولایت فقیه (ابوالمعالی کلباسی)
۳۲	۹. بلغة الفقیه (سید محمد بحر العلوم)
۳۲	۱۰. بحث فی ولایة الحاكم الفقیه (محمد تقی نجفی)
۳۲	۱۱. الاسلام و الحكومة (سید مصطفی خمینی)
۳۳	۱۲. الهدایة الی من له الولایة (احمد صابری همدانی)
۳۳	خلاصه درس اول
۳۵	سوالات درس اول

۷۷	۵. اثبات ولایت از راه گستره آن
۷۸	الف) حیطه قضا
۷۸	ب) حیطه فتوا
۷۸	ج) حیطه حسیه
۷۹	خلاصه درس چهارم
۸۱	پرسش‌های درس چهارم

درس پنجم: ادله عقلی ولایت فقیه (۲) ۸۳

۸۵	۶. قاعده لطف
۸۶	۷. اثبات ولایت فقیه از راه انکار آن
۸۷	۸. استنباط اولویت از سیره پیامبر ﷺ
۸۷	۹. استدلال به سبک مرحوم بروجردی
۸۹	۱۰. ارجاع امور به حاکم شرع
۹۰	خلاصه درس پنجم
۹۱	پرسش‌های درس پنجم

درس ششم: ادله نقلی بر ولایت فقیه (۱) ۹۳

۹۵	ولایت فقیه در قرآن
۹۵	ولایت فقیه در امام دیگر
۹۷	اجرای امر به معروف و تشکیل حکومت
۹۸	دلایل روایی بر اثبات ولایت فقیه
۱۰۰	الف) برداشت آیت الله بروجردی رحمته الله از روایات
۱۰۱	ب) برداشت مرحوم وحید بهبهانی از روایات
۱۰۳	خلاصه درس ششم
۱۰۴	پرسش‌های درس ششم

درس هفتم: ادله نقلی بر ولایت فقیه (۲) ۱۰۵

۱۰۷	۲. حدیث «اللهم ارحم خلقائی»
۱۰۸	۳. حدیث «حصون الاسلام»
۱۰۹	۴. حدیث «أمناء الرسل»

۱۱۱.....	۴-۵. حدیث «توییح علما توسط امام حسین علیهما السلام»
۱۱۳.....	۶. حدیث «الحوادث الواقعة»
۱۱۴.....	۷. معتبره «ابی خدیجه»
۱۱۶.....	خلاصه درس هفتم
۱۱۷.....	پرسش‌های درس هفتم
۱۱۹.....	درس هشتم: ادله نقلی بر ولایت فقیه (۳)
۱۲۱.....	مهم‌ترین اخبار دال بر ولایت فقیه
۱۲۳.....	ادله ولایت فقیه از دیدگاه مرحوم بهبهانی
۱۲۴.....	۱. امور حسیه
۱۲۵.....	۲. اولویت حکومت از راه گرفتن خمس
۱۲۵.....	۳. تحقق مقبوله عمر بن حنظله و جلوگیری از هرج و مرج
۱۲۶.....	۴. دلیل «إِنِّی» ولایت فقیه
۱۲۸.....	خلاصه درس هشتم
۱۲۹.....	سؤالات درس هشتم
۱۳۱.....	درس نهم: گستره اختیارات ولایت فقیه
۱۳۳.....	گستره اختیارات فقیه
۱۳۴.....	نظریه حسبه
۱۳۵.....	تعریف «امور حسیه»
۱۳۸.....	۲. حیطه قضا
۱۳۹.....	۳. اخذ وجوه شرعی
۱۳۹.....	۴. ولایت بر موقوفات عام
۱۴۰.....	۵. ولایت بر اموال میت بی وارث و غیر رشید
۱۴۰.....	۶. امامت نماز جمعه
۱۴۰.....	۷. قانون‌گذاری و سیاست
۱۴۱.....	۸. حیطه افتا
۱۴۲.....	۹. حیطه مطلقه
۱۴۶.....	خلاصه درس نهم
۱۴۸.....	پرسش‌های درس نهم

درس دهم: پاسخ به شبهات ولایت فقیه (۱).....	۱۴۹
مقدمه.....	۱۵۱
روایات مخالف قیام در عصر غیبت.....	۱۵۱
پاسخ شبهه.....	۱۵۳
خلاصه درس دهم.....	۱۶۵
پرسش‌های درس دهم.....	۱۶۶
درس یازدهم: پاسخ به شبهات ولایت فقیه (۲).....	۱۶۹
۲. بی‌سابقه بودن نظریه ولایت فقیه.....	۱۷۱
پاسخ شبهه.....	۱۷۱
نپذیرفتن ولایت از جانب برخی بزرگان.....	۱۷۶
۴. چرا از ولی فقیه که معصوم نیست باید اطاعت کرد؟.....	۱۷۹
خلاصه درس یازدهم.....	۱۸۰
پرسش‌های درس یازدهم.....	۱۸۲
درس دوازدهم: پاسخ به شبهات ولایت فقیه (۳).....	۱۸۳
۵. دخالت نکردن در انتخاب ولی فقیه.....	۱۸۵
۶. شبهات مربوط به مفهوم «ولایت».....	۱۸۹
۷. شبهه قیومیت و ولایت.....	۱۸۹
۸. شبهه آزادی و ولایت.....	۱۹۱
حضرت امام خمینی علیه السلام و مسئولیت‌پذیری.....	۱۹۳
خلاصه درس دوازدهم.....	۱۹۴
پرسش‌های درس دوازدهم.....	۱۹۶
منابع و مأخذ.....	۱۹۷

مقدمه نویسنده

تمام مکاتب فکری دارای مبانی فکری و ادله‌های برای اثبات حقانیت خود هستند. اگر ادله آنها نتواند طرفداران را اقناع کند، به تدریج کم فروغ شده، پس از مدتی یا بی طرفدار می مانند و یا مخالفانی از سینه چاکان همان مکتب پیدا می کنند. از این رو هر مکتب فکری یا ایده‌های که قصد بروز و ترویج دارد باید به دنبال ترسیم مبانی فکری و ادله عقلی خویش باشد. حتی کمونیسم هم که به زور بیش از هفتاد سال بر عده‌ای حکومت کرد، سرانجام شکست خورد و دشمنان اصلی آن کسانی هستند که روزی سنگ کمونیسم را به سینه می زدند. به زودی صدای خرد شدن استخوان‌های امپریالیزم را نیز خواهیم شنید. همان گونه ملاحظه می شود اکنون کسانی که بر ضد مبانی و اصول سرمایه داری کتاب و مقاله می نویسند که پیش از این از موافقان این مکتب بودند، اما با نگاه به بی عدالتی های موجود در امپریالیزم به دشمنان آن تبدیل شده اند و هر روز به عمق فاجعه آن بیشتر پی می برند. در این نظام، با کمال ناباوری شاهد می شود که - مثلاً - به خاطر ویروس کرونا ماسک از صورت سالخوردگان برداشته و به صورت جوانان زده می شود؛ فقط به این علت که هر که سود دارد، باید زنده بماند و به کسانی که نه خود سود می برند و نه به جامعه سود می رسانند، نیازی

نیست و بنابراین اگر بمیرند، اشکالی ندارد! این روش ریشه در اندیشه اصالت سود دارد؟ هر که سود می‌رساند، مفید و بقیه غیرمفیدند؛ زیرا ممکن است جلوی پیشرفت را بگیرند!

به هر حال، اگر مکتبی نتواند برای طرفداران خود ادله قانع کننده بیاورد یا برای حل شبهات دشمنان جواب‌های عقلی و اقناعی نداشته باشد، باید منتظر مرگ باشد.

بی‌شک، حکومت بر مبنای ولایت فقیه نیز مثل بسیاری از مکاتب دیگر نیاز به مبانی، ادله و اقناع دیگران دارد. متأسفانه پس از چهل سال، که از انقلاب اسلامی می‌گذرد، این مباحث هنوز برای بسیاری از جوانان و حتی قشر تحصیل کرده ناآشناست که گاهی با کمال ناباوری برخی از شبهات بسیار ساده چنان بر وجودشان اثر می‌گذارد که ارادشان نسبت به این نظام کم می‌شود و یا حتی به مخالف تبدیل می‌گردند و به پیاده نظام دشمن تبدیل می‌شوند. متأسفانه برای مکاتب ناحق صدها کتاب و مقاله نوشته‌اند، اما نوشته‌های طرفداران نظام برحق ولایت فقیه - که قصد دارد در پیچ مهم تاریخ، تمدن نوین را پایه‌ریزی کند - اندک و تعداد نوشته‌های تخصصی برای اقشار و سنین گوناگون از انگشتان بیشتر نیست. این نظام نیاز به مهندسی فکری مبانی خود برای اقشار گوناگون دارد تا همه چیز بر اساس برهان روشن باشد. از این رو کتاب حاضر برای کسانی که برای اولین بار قصد دارند با مبانی و ادله عقلی و نقلی و حل برخی شبهات آشنا شوند، نگاشته شده است. از سوی دیگر، این نوشتار به صورت درسنامه تدوین شده است تا کسانی که می‌خواهند به صورت نظام‌مند و با مباحث ولایت فقیه آشنا شوند، به راحتی از آن استفاده کنند.

ان شاء الله اهل قلم و متخصصان این حوزه، دست به قلم برده، دین خویش را نسبت به ولایت فقیه ادا کنند، که در این حوزه نیاز به نوشتن بسیار است.

جنبه نوآوری این نوشتار

گرچه مطالب بسیاری در خصوص ولایت فقیه منتشر شده و هر یک دارای محاسنی است، اما نوشتاری که ابواب اصلی ولایت فقیه را به صورت درسنامه و برای جوانان نگاشته باشد، یافت نشد. به نظر می‌رسد این کتاب بخشی از این خلأ را پر کرده است. همچنین در مطالب موجود به ادله عقلی، کمتر از ادله نقلی توجه گردید که در این نوشتار برای اولین بار بیش از ده دلیل عقلی ذکر شده است. در این نوشتار، به ولایت فقیه با دید کلامی نگاه شده است؛ از این رو به سبک مباحث کلامی - فلسفی، ادله عقلی مقدم بر ادله نقلی بیان و به ادله نقلی قرآنی و روایی به دید تأیید نگاه شده است. این کاملاً برخلاف دیدگاهی است که در عمل به ولایت فقیه و ادله آن با روش فقهی پرداخته و به سند و دلالت ادله شده اشکالات فقهاتی است. به همین سبب در این نوشتار نیازی به بررسی سندی روایات یا دلالت آنها چندان ضروری نیست؛ زیرا روایات و آیات در این دیدگاه تأییدی است، نه تأسیسی. البته جمع برخی از نظرات خوب در باب ولایت فقیه در یک نوشته، از دیگر محاسن این اثر است.

غلامعلی سنجری

زمستان - ۱۴۰۰ هجری شمسی